

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

29. Maiestas Eloquentiæ in Chrysostomo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

apud ipsum Imperatorem dixit contra Arianos.

Metaphr. in vita Chryf. Ba- ron. an. 400. 89. Dic (amabo) Imperator, si quis huic pulcherrima corona, quam geris in capite quaedam abiecit, & obscuros lapides inter clarissimam gemmarum lucem inferuisset, videretur hoc tibi esse tolerandum? Cumque animos hac petitione suspensos tenuisset, ipsumque haberet Augustum dictis annuentem, tum assumpsit.

Tu vero non existimas Deum irasci, si in hac ciuitate, in hoc Imperij & gloria domicilio, inter hunc syncerum honorum cœtum, tam diu pateris corruptam, & depositam partem residere? quo sane dicto tanta efficacitate in ipsius Imperatoris pectus penetravit, vt Arianos imprimis nobiles vrbe expelleret.

Maestas Eloquentia in Chrysofomo.

C A P V T XXIX.

Typus de incomprehensibili. Dni nar. ad popul.

S Olet nonnunquam in argumentis speciosis versari, & in ijs remissa tantisper contentione sermonis, quem λόγον ἀνωτισκόν vocat plenius se diffundere. Tales sunt sermones de incomprehensibili Dei natura, in quibus se ait cœlestes choreas duxisse, quasi in florētissimi prati amœnitate, ἡσπίρ ἰν λιμῶνι τινί τῶν γραφῶν. Nec immerito, fertur enim, & volat, & longè supra populares sermones erigitur, dum agit de illa συγκατάβασι, & de natura Angelorum, eorumque cognitione: hæc maximè Dionysium sapiunt.

Oration. aduers. Iudæos.

Serm. 3. de incomprehensibili. Dni nar.

Εἶδες χάριτι καὶ ἐνταῦθα συγκατάβασι, ἀλλ' ὁμοίως, καὶ αὐτὰ αἰ διωάμεις χαλύπυσσιν ἔαυτὰς ταῖς πτέρυξι, δι' οὐδὲν ἔτερον, ἢ διατῆτο, καὶ τοιγε θεράταται, καὶ γνασικώταται, καὶ χαθάρωταται, quâquâ de illa συγκατάβασι prudenter mens Chrysofomi intelligenda est, ne quid subit erroris. Sed notè hic interpretandi locus, hæc obiter perstringimus.

Elucet præterea eius maestas in narratione, & hypotyposi splendarum historiarum ex biblijs, quales sunt de miraculis in Ægypto, supplicio trium puerorum, & similibus, sic enim ille oratione, quod nemo læditur, nisi à seipso, quæ quia Græcè longiora sunt, Latine subijcio.

Διατερίζεται ἡν φλόγα νεφέλη.

Determinabat enim flammam nubes vndique impendens, & omnibus illis populis gesta-

toriz domus instat erat. Neque verò noctu face indigebant, quæ tenebras discuteret, sed erat eis columna ignis, fons stupendæ lucis in duplicem vsu, tum vt luceret, tum vt iter dirigeret. Neque enim lucida duntaxat erat, verum etiam omni viæ duce certius infinitum illum populum per saxa, & solitudines ducebat. Ibant non terra solùm, sed etiam mari quasi terrâ. Ausi sunt transcendere fines naturæ, cum sæuū pelagus pedibus peragrent, quasi per firmam petram iter facerent. Cumque illis substratum esset elementum illud, solidam terram, camposque supinos, & agros imitabatur: cum verò hostes exceperet, tum maris vices exequabatur: Illis qui ppe fuit vehiculum, hostibus ipsorum sepulchrum, illos summa cum facilitate transiit, hos maxima cum vehementia submersit. Qui fuerat hætenus sine lege aquarum impetus, virorum ratione præditorum atque prudentissimorum ordinem, & obsequium præ se ferebat, cum iam custodis, iam carnificis vicem obtineret, vnoque die contraria repente præstaret.

Quid commemoram petras, quæ fluvios effuderunt aquarum? quid nubes volucrum, quæ corporum multitudine terram texerunt? Quid miracula patrata in Ægypto? quid prodigia quæ cõtigerunt in solitudine? quid trophæa, & incruentas victorias? Tanquam enim choreas ducerent, non bellum gererent, ita aduersos domuerunt, ac dominos quidem suos sine armis superarunt, qui verò extra Ægyptū cum ipsis pugnarunt, eos tubis canendo psallendoque vicerunt: & torum illud spectaculum chorea potius erat, quàm bellum, in initiatio magis quàm pugna.

Et de fornace Babylonica.

Quid verò illorum trium puerorum, dic mihi, virtuti superfusa tot mala offecerunt? an non adhuc adulescentes, & admodum quidem teneri, immatura ætate graue illud subiere supplicium, & diurnam captiuitatem, à patria, domo, templo, altari, sacrificijs, libationibus, ab ipso quoque Psalmorum cantu? Non enim illi domo duntaxat eam ob causam arcebantur, sed multa quoque diuini cultus interdicebantur genera. An non barbarorum manibus dediti sunt, lupis potius, quàm hominibus, & quod est grauissimum, in tã longè distitas, ac barbaras abducti terrarum oras, in seruitutem grauissimam, non magistrum habebant, non Prophetam, non Principem? Non enim est, inquit, Princeps, neque Propbeta, Ggggg 3 neque

In tract. quod nemo læditur, nisi à seipso.

Amplificatio à persona. A re, existit grauitas.

neque dux, neque locus sacrificandi coram te,
 & inueniendi misericordiam. Quin etiam in
 domum regiam, tanquam in scopulum, ac præ-
 cipitium, & pelagus saxi petrisque sub aqua
 latentibus refertam, introducti sunt, sine gu-
 bernatore, sine ptoetâ, sine nauis, sine velis
 seuum illud mare nauigare coacti, atque in
 aula regia, tanquam in carcere inclusi. Cum
 enim philosophari nosset diuinitus, rebus
 humanis, & omni vanitatis fastu superiores,
 accessionem malorum, etiam illam commo-
 rationem esse existimabant: Si enim foris fu-
 illent, in domo priuata, maioris liberta-
 tis spes affulisset; at verò introducti in illum
 carcerem (carcere namq; omnem illam splen-
 doris, & magnificentie speciem, & præcipi-
 tijs scopulisque nihil censebant esse melio-
 rem) continuò grauem difficultatem sustinue-
 re. Rex enim eos suæ illius Sybariticæ impu-
 ræque, & prophanz mentis iussit esse parti-
 cipes, id quod eis interdictum erat, & morte
 grauius videbatur: ac solum velut agni in medio
 tot luporum erant inclusi. Necesse erat aut
 fame tabescere (imò verò ad mortem rapi)
 aut prohibitos cibos degustare. Quid ergo fa-
 ciunt iuuenes, orphani, captiui peregrini, serui
 illorum qui hæc imperabant? Non existima-
 runt necessitatem sibi ad defensionem suffice-
 re, neque tyrannidem eius, penes quem sum-
 mum erat imperium: sed omnia moluntur, vt
 peccatum effugiant, omni licet ex parte de-
 ferri. Neque enim pecunijs persuadere pote-
 rant, vtpotè captiui: non amicitia, & familia-
 ritate, vtpotè peregrini non potentia superare,
 vtpotè serui: non multitudine vincere, vtpotè
 tres tantum.

ἀφ' ὧν
 γίμω, ἢ
 ἀπὸ τῶν
 Periculi
 magni-
 tud.

τῶν λοιπῶν
 κἄν ἀνάτε
 σοι πρὸς
 μάτων.

ὁ ἄριστος
 κἄν.

Suspendit
 animos.
 Plena ma-
 iestatis
 amplifica-
 tio.

Per subie-
 ctionem.

Accedunt igitur ad Eunucho, qui eam
 potestatem obtinebat, eique verbis quod cu-
 piunt, persuadent, hominem timidum, deque
 salute sua sollicitum, & metu mortis penè ex-
 animatum: *Timeo enim ego, inquit, dominum
 meum Regem, ne quando videat vultus vestros
 macilentiores præ cæteris adolescentulis coactis
 vestris, & condemneris caput meum Regi: Eo
 timore liberant, vt daret ipsis eam quam pete-
 bant gratiam. Ac postquam omne officium fe-
 cissent, Deus quoque deinceps fecit suum. Ne-
 que enim solius Dei erat præclarum illud fa-
 cinus in his, quorum gratia mercedem illi e-
 rant acceptuū, sed exordia proficiscabantur
 ab illorum animo: quæ cum præstitissent gene-
 rosam ac fortem, Dei fauorem sibi conciliarunt,
 & ad finem, quod moliebantur, perduxerunt.*

Vides, qui se ipse non lædit, ei neminem a-
 lium detrimento esse? Ecce enim nec iuuentus,
 neque captiuitas, neque orbitas, neq; exilium,
 nec solitudo, & destitutio eorum, qui ad ipsi-
 stantem, nec mādaturū graue, nec magnus mor-
 tis timor, qui eunuchi opprimerat animum,
 nec paupertas, nec paucitas, non denique quod
 in medio barbarorum essent, non quod hostes
 haberent dominos, non quod in ipsius Regis
 manus essent traditi, neque cognatorum om-
 nium absentia; neque Sacerdotum, & Prophe-
 tarum & aliorum, qui curam ipsorum gete-
 bant, alienatio, nec libationum, & sacrificio-
 rum cessatio, neque templi & Palmarum erep-
 tio, neque quidquam horum eis nocuit; sed
 tum maiori gloria fuerunt, quam cum ijs re-
 bus in patria sua fruerentur. Hoc primo certa-
 minæ perfectò, insigni corona redimiti, lege in
 aliena quoque regione seruata, conculcato ty-
 ranni mandato, victo daemone terrore, neque
 villo illa ex parte damno affecti, quasi domi fe-
 derent, & omnibus illis fruerentur, opere ita il-
 berè perfectò, ad alios rursus agones sunt vo-
 cati.

Iterum erant iidem, & certamen priore dif-
 ficilius ipsis proponebatur, caminus incende-
 batur, barbaricus aduersus eos exercitus cum
 Rege instruebatur, velut in acie, tota Persica
 potentia incitabatur, omnia ad vim, ac frau-
 dem, ac vim ipsis afferendam comparabantur,
 diuersa cautionum genera, varia suppliciorum
 formæ, minæ aspectus omni ex parte terribilis,
 & verba aspectu terribiliora: sed tamen quo-
 niam semetipsi non prodiderunt, nihil inquam
 damni acceperunt: qui etiam coronis quam
 priores fuerant, illustrioribus redimiti sunt.
 Vinxit enim eos Nabuchodonosor, & in ca-
 minum coniecit, non tamen damno, quin po-
 tius etiam commodo affectis, & illustriores red-
 didit. Cumque nec templum (iterum enim se per
 eadem dicam) neque altare, non patriam, non commo-
 sacerdotes, non Prophetas haberent, in aliena, remota
 & barbara regione in medio camini, totiusque reperiunt
 illius exercitus, Rege harum rerum authore quod in
 spectante, splendidum statuerunt trophæum, laudibus
 & insignem reportarunt victoriam, quam
 omnium sæculorum memoria
 celebrabit.

* * *

Vehe.